

РОЗДІЛ 6. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

РОЗВИТОК ЦИФРОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ ОСВІТНІХ ВТРАТ
(НА ПРИКЛАДІ ПРОЄКТУ «ШКОЛУ-ВГОРУ»)DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCES OF TEACHERS
AS A WAY TO OVERCOME EDUCATIONAL LOSSES
(ON THE EXAMPLE OF THE “SHKOLU-VHORU” PROJECT)

У статті досліджується розвиток цифрових компетентностей педагогів як ключовий інструмент для подолання освітніх втрат, спричинених кризовими ситуаціями, зокрема війною. Розглянуто поняття «цифрові компетентності» як багатовимірної категорії, що містить технічні, інформаційні, медійні та комунікативні складники, важливі для забезпечення безперервності освітнього процесу. В умовах сучасних викликів, пов'язаних із вимушеним переходом на дистанційне навчання, використання цифрових інструментів стає невід'ємною складовою професійної діяльності педагогів. Саме тому набуття, розвиток і вдосконалення цифрових компетентностей є одним із пріоритетів у системі підготовки та підвищення кваліфікації освітян.

Особливу увагу у статті приділено розгляду реалізації проєкту «Школу-вгору», який спрямований на підвищення кваліфікації педагогів через освоєння інноваційних цифрових інструментів, що сприяють більш ефективному викладанню навчальних дисциплін у сучасних умовах. Важливо зазначити, що цей проєкт охоплює не лише технічні аспекти роботи з цифровими ресурсами, а й методологічні та педагогічні підходи до їх впровадження. Програма проєкту була розроблена з урахуванням сучасних вимог до цифрової грамотності педагогів, включаючи інтеграцію електронних платформ, створення інтерактивного навчального контенту та використання хмарних технологій для організації навчального процесу.

Метою дослідження є аналіз впливу програми розвитку цифрових компетентностей на адаптацію педагогів до сучасних освітніх викликів і забезпечення стійкості освітнього процесу. Для цього реалізовано такі завдання: 1) схарактеризовано поняття «цифрові компетентності» та «освітні втрати»; 2) розглянуто шляхи розвитку цифрових компетентностей на прикладі проєкту «Школу-вгору»; 3) проведено опитування 422 учасників проєкту щодо досягнення його мети. Отримані дані дозволяють оцінити рівень ефективності реалізованих навчальних заходів та визначити ключові аспекти, які сприяють підвищенню рівня цифрової грамотності педагогів.

Встановлено, що участь у тренінгах з розвитку цифрових компетентностей позитивно впливає на професійний розвиток педагогів, сприяє інтеграції цифрових інструментів у навчальний процес і формуванню інклюзивного освітнього середовища. Результати дослідження свідчать про значне підвищення рівня впевненості педагогів у використанні цифрових техно-

логій, що, у свою чергу, сприяє покращенню якості навчального процесу та розширенню можливостей для учнів у доступі до сучасної освіти. У статті наголошується на необхідності подальшого впровадження подібних програм, які поєднують розвиток цифрових компетентностей із забезпеченням технічної та психосоціальної підтримки педагогів. Такі ініціативи відіграють важливу роль у формуванні освітнього середовища, стійкого до кризових викликів, і сприяють розбудові системи освіти, здатної адаптуватися до швидких змін та забезпечувати безперервність навчального процесу.

Ключові слова: адаптація навчального процесу, інноваційна педагогіка, освітні кризи, освітні втрати, професійна підготовка педагогів, стійкість освітньої системи, цифрові компетентності.

The article examines the development of teachers' digital competencies as a key instrument for overcoming educational losses caused by crisis situations, particularly war. The concept of "digital competencies" is explored as a multidimensional category that includes technical, informational, media, and communication components essential for ensuring the continuity of the educational process. In the face of modern challenges, including the forced transition to distance learning, the use of digital tools has become an integral part of teachers' professional activities. Therefore, acquiring, developing, and enhancing digital competencies is one of the priorities in teacher training and professional development systems. Special attention in the article is given to the implementation of the "Shkolu-vgoru" project, which aims to improve teachers' qualifications by mastering innovative digital tools that contribute to more effective teaching in contemporary conditions. It is important to note that this project encompasses not only the technical aspects of working with digital resources but also methodological and pedagogical approaches to their implementation. The project's program was designed in accordance with modern requirements for teachers' digital literacy, including the integration of electronic platforms, the creation of interactive learning content, and the use of cloud technologies to organize the educational process.

The study aims to analyze the impact of the digital competencies development program on teachers' adaptation to contemporary educational challenges and ensuring the resilience of the educational process. To achieve this goal, the following tasks were carried out: 1) Characterizing the concepts of "digital competencies" and "educational losses"; 2) Examining ways to develop digital competencies using the "Shkolu-

УДК 37.01

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2025/79.2.39>

Венцева Н.О.,
докт. пед. наук,
професорка кафедри педагогіки
Бердянського державного
педагогічного університету

Оверченко М.В.,
аспірант кафедри педагогіки
Бердянського державного
педагогічного університету

vgoru" project as an example; 3) Conducting a survey among 422 project participants to assess the achievement of its objectives.

The collected data allow for an evaluation of the effectiveness of the implemented training activities and the identification of key aspects that contribute to improving teachers' digital literacy levels. It has been established that participation in digital competencies training positively influences teachers' professional development, facilitates the integration of digital tools into the educational process, and contributes to the formation of an inclusive learning environment. The research results indicate a significant increase in teachers' confidence in using digital technologies, which, in turn, improves the quality of the educational pro-

cess and expands students' access to modern education.

The article emphasizes the need for the continued implementation of similar programs that combine the development of digital competencies with the provision of technical and psychosocial support for teachers. Such initiatives play a crucial role in shaping an educational environment resilient to crisis challenges and contribute to building an education system capable of adapting to rapid changes while ensuring the continuity of learning.

Key words: *adaptation of the educational process, innovative pedagogy, educational crises, educational losses, professional training of teachers, resilience of the educational system, digital competencies.*

Постановка проблеми. Актуальність нашого дослідження обумовлена нагальними викликами, з якими стикається освітня система України в умовах воєнного стану. Перехід від традиційних форматів навчання до дистанційних та змішаних моделей поставив перед педагогами завдання швидкої адаптації до використання сучасних цифрових технологій, адже низький рівень цифрових компетентностей серед педагогів залишається одним із ключових бар'єрів у забезпеченні безперервності та якості освітнього процесу.

Згідно з даними, наведеними в дослідженні Державної служби якості освіти України, у першій половині 2022/2023 навчального року заклади освіти в Україні адаптувалися до умов воєнного стану шляхом впровадження різних форматів навчання. Зокрема, 15% закладів працювали в традиційному очному режимі, 33% перейшли на дистанційну форму навчання, а 51% функціонували в змішаному форматі. Водночас близько 30% учнів залишалися поза освітнім процесом через відсутність доступу до навчання [3, с. 6]. Це стало значним викликом для освітньої системи та підкреслило необхідність посилення доступності дистанційного навчання, зокрема шляхом підвищення кваліфікації педагогів у сфері цифрових технологій та створення сприятливих умов для їх використання.

Створення інклюзивного та підтримуючого освітнього середовища за допомогою цифрових технологій сприяє не лише покращенню академічних результатів, але й забезпеченню психологічної стабільності учнів. Цифрові інструменти дають змогу педагогам впроваджувати інноваційні підходи до навчання, адаптовані до сучасних викликів.

Проект «Школу-вгору», що реалізовано в рамках ініціативи «Забезпечення психосоціальної підтримки дітей шкільного віку та навчання з цифрової педагогіки для вчителів у Дніпропетровській, Львівській, Чернігівській, Житомирській та Луганській областях», та впроваджувався благодійним фондом «Схід SOS» у партнерстві з естонською організацією MONDO, регіональними партнерами з Житомирської та Львівської областей за

фінансової підтримки Гуманітарного Фонду для України та під егідою Управління ООН з координації гуманітарних питань (ОСНА), є відповіддю на ці виклики.

Аналіз впроваджених програм проєкту та їхнього впливу на професійний розвиток педагогів і забезпечення стійкості освітнього процесу є важливим для формування ефективних стратегій адаптації освіти до кризових умов. Таким чином, наше дослідження, спрямоване на оцінку ефективності програм розвитку цифрових компетентностей педагогів, сприятиме вдосконаленню їхньої професійної підготовки та адаптації освітнього процесу до реалій сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розвиток цифрових компетентностей педагогів у фокусі компенсації освітніх втрат досліджується переважно з позиції педагогіки та освітнього менеджменту як українськими (О. Глушко, О. Локшина, Ю. Завалевська, С. Харченко, Т. Логвиненко, О. Сєдова та ін.), так і закордонними (J. Koehler, M. Mishra, P. Anderson, K. Johnson та ін.) науковцями.

Українські дослідники акцентують увагу на тому, що розвиток цифрових компетентностей є необхідною умовою для забезпечення стійкості освітнього процесу в умовах кризових ситуацій [6, с. 95]. У своїх роботах науковці О. Топузов та О. Локшина (2022) підкреслюють, що недостатній рівень підготовки педагогів у сфері цифрових технологій значно обмежує їхню ефективність у дистанційній освіті, що, у свою чергу, впливає на якість освітнього процесу [4, с. 7]. Американські вчені J. Koehler, M. Mishra підкреслюють, що інтеграція цифрових технологій є не лише відповіддю на кризові обставини, а й стратегічним напрямом у забезпеченні стійкості освітніх систем [8, с. 17].

Принагідно зауважимо, що особливості впровадження цифрової педагогіки в кризових умовах, таких як пандемія чи воєнний стан, розглядаються у дослідженнях міжнародних організацій: «План дій щодо цифрової освіти на 2021–2027 роки» (Digital Education Action Plan (2021–2027) підкреслює, що цифрова компетентність педагогів

є критично важливою для забезпечення доступності та ефективності освіти, особливо в умовах кризових ситуацій [7].

Водночас особливості впливу цифрової педагогіки на професійний розвиток педагогів і якість освітнього процесу в умовах воєнного стану все ще залишаються недостатньо вивченими. Зокрема, потребують додаткового аналізу питання інтеграції цифрових інструментів у психосоціальну підтримку учнів, а також вплив цих інструментів на створення інклюзивного та підтримуючого освітнього середовища.

Об'єктом нашої розвідки є професійна діяльність педагогів у контексті розвитку цифрових компетентностей та їх вплив на забезпечення стійкості освітнього процесу в умовах воєнного стану. **Предметом** дослідження є вплив програм розвитку цифрових компетентностей педагогів на адаптацію освітнього процесу до умов воєнного стану, забезпечення його безперервності та якості.

Метою статті є увиразнення ролі розвитку цифрових компетентностей освітян у подоланні освітніх втрат. Для цього необхідно реалізувати такі **завдання**: 1) схарактеризувати поняття «цифрові компетентності» та «освітні втрати»; 2) розглянути шляхи розвитку цифрових компетентностей на прикладі проєкту «Школу-вгору»; 3) провести опитування учасників проєкту щодо результатів досягнення мети проєкту.

У процесі розвідки було використано описовий метод для характеристики понять «цифрові компетентності» та «освітні втрати», а також опису структури та змісту програм, реалізованих у межах проєкту «Школу-вгору». Методи аналізу та синтезу застосовувалися у виокремленні ключових чинників успіху та визначення бар'єрів, які виникали під час реалізації проєкту, а також при розгляді результатів опитування, що дало змогу визначити тенденції у формуванні цифрових компетентностей педагогів та виявити потенційні напрями вдосконалення. Метод анкетування дав змогу отримати первинні дані про досвід педагогів, рівень задоволеності навчальними програмами та вплив здобутих знань на їхню професійну діяльність. Кількісний метод слугував у підрахунку даних, зібраних під час анкетування. Метод індукції – для виведення загальних закономірностей на основі конкретних результатів, отриманих у межах проєкту.

Виклад основного матеріалу дослідження. Освітні втрати суттєво впливають на якість освітнього процесу та його результати, особливо в умовах кризи. У своїх дослідженнях Г. Бичко та В. Терещенко зазначають, що освітні втрати можна визначити як «прогалини в знаннях і навичках, які виникають в учнівства внаслідок переривання або неефективності навчального процесу, що проявляються у порівнянні зі стандартами

освіти та очікуваними результатами навчальних здобутків» [1, с. 6].

Шляхи подолання освітніх втрат передбачають комплексний підхід, орієнтований на розвиток цифрових компетентностей педагогів, забезпечення технічної бази, адаптацію навчальних програм, надання психосоціальної підтримки, залучення міжнародної допомоги та впровадження інноваційних підходів до навчання.

У цьому дослідженні ми зосередимось на одному зі згаданих аспектів – цифровій компетентності вчителів, котра дає змогу забезпечити безперервність освітнього процесу, адаптувати навчальні методики до сучасних викликів і створити умови для якісного дистанційного та змішаного навчання. За Г. Генсерук, цифрові компетентності – це «складний комплексний феномен, що визначає життєдіяльність людини в інформаційному суспільстві та включає в неї чотири види компетентності (інформаційна і медіакомпетентність, комунікативна компетентність, технічна компетентність, споживча компетентність)» [2, с. 10–11]. На думку С. Прохорової, під цифровою компетентністю слід розуміти здатність вчителя ефективно та результативно використовувати інформаційно-комунікаційні технології (далі – ІКТ) у своїй педагогічній діяльності та для власного професійного розвитку [5, с. 114]. Згідно з дослідженням цієї науковиці, цифрова компетентність містить не лише технічні навички роботи з ІКТ, але й здатність застосовувати ці ресурси в навчально-виховному процесі, а також планувати, аналізувати та керувати освітнім процесом за допомогою сучасних цифрових інструментів [там само].

Ми вважаємо, що розвиток цифрових компетентностей педагогів є одним із ключових напрямів подолання освітніх втрат і потребує системного й багатовекторного підходу, який забезпечить стійкість освітнього процесу навіть в умовах кризи. Йдеться насамперед про:

- організацію тренінгів та програм підвищення кваліфікації;
- адаптацію навчальних програм, орієнтованих на індивідуальні потреби учнів;
- інтеграцію програм психологічної підтримки для учнів, педагогів і батьків;
- розробку інтерактивних інструментів для навчання та їхню інтеграцію в освітній процес (у тому числі для учнів з особливими освітніми потребами);
- оснащення закладів освіти сучасним комп'ютерним обладнанням.

При дотриманні визначених умов розвиток цифрових компетентностей педагогів стає не лише відповіддю на сучасні виклики освітнього процесу, але й фундаментальним елементом його трансформації.

Розглянемо досвід реалізації проєкту «Школу-вгору» для визначення ефективності зазначених

вище підходів у подоланні освітніх втрат. Проект «Школу-вгору» був створений з метою підтримки педагогів в умовах воєнного стану шляхом підвищення їхніх цифрових компетентностей, забезпечення інструментами для адаптації до сучасних освітніх викликів та формування стійкості освітнього процесу. Реалізація ініціативи охопила 35 закладів освіти в Луганській, Дніпропетровській, Чернігівській, Житомирській та Львівській областях, а учасниками проекту стали 1354 педагоги.

Програма містила п'ятиденні тренінги, скеровані на здобуття практичних навичок роботи з цифровими технологіями, таких як Google Classroom, Classtime, Kahoot, а також використання цифрових інструментів для створення відеоуроків, управління електронними журналами та забезпечення інклюзивного навчання.

Особливістю проекту стало впровадження моделі «тренер-тренер», яка передбачає не лише здобуття навичок учасниками тренінгу, а й підготовку власне тренерів, котрі, згідно з отриманими методичними рекомендаціями, стають наставниками для колег у своїх освітніх закладах. Такий підхід дає змогу ефективно розширювати мережу фахівців із цифрових компетентностей, забезпечуючи масштабування результатів тренінгів та формуючи професійні спільноти вчителів, здатних ефективно впроваджувати інноваційні практики.

Також, після проведення зазначених тренінгів, кожен заклад освіти було забезпечено комп'ютерною технікою загальною кількістю 520 одиниць, серед яких ноутбуки, багатофункціональні пристрої, графічні планшети та інтерактивні панелі.

Задля визначення ефективності такого підходу ми провели опитування, яке містить два блоки питань: «до проекту» та «після проекту». В опитуванні взяли участь 422 педагоги, котрі брали участь у проекті, з Луганської (132 респонденти), Житомирської (96 респондентів), Чернігівської

(72 респонденти), Дніпропетровської (58 респондентів) та Львівської (38 респондентів) областей.

За гендерним складом серед респондентів було 398 жінок (94%) та 24 чоловіки (6%). За віковими групами респонденти розподілилися таким чином: 45–55 років (38%), 35–45 років (32%) та 55–65 років (20%), 25–35 років (8%) та до 25 років (2%).

Опитування педагогів на етапі «до проекту» виявило основні виклики, з якими вони стикаються у своїй професійній діяльності, зокрема, які ускладнюють процес впровадження цифрових компетентностей педагогами (див. рис. 1).

Проведене опитування свідчить, що серед технічних обмежень ключовими є недостатнє забезпечення технічними засобами (на це вказали 41% респондентів) та проблеми зі стабільністю інтернет-з'єднання (зазначили 5% опитаних). Психоемоційні труднощі також відіграють значну роль: 8% учасників наголосили на емоційному виснаженні, викликаному війною, що суттєво впливає на їхню здатність інтегрувати отримані знання.

Крім того, серед інших викликів 25% педагогів вказали на брак часу для повноцінної інтеграції знань у практичну діяльність. Ще 12 учасників підкреслили проблему недостатньої заробітної плати та фінансової підтримки, що знижує їхню мотивацію до професійного розвитку.

Ми також детальніше визначили рівень забезпечення технічними засобами педагогів в закладах освіти на етапі «до проекту» (див. рис. 2).

Так, 63% учителів зазначили, що забезпечені необхідними технічними засобами для виконання своїх професійних обов'язків. Це позитивний показник, який демонструє часткову спроможність закладів освіти забезпечувати педагогів сучасним обладнанням. Проте 37% респондентів вказали на потребу в технічному обладнанні, що свідчить про значний дефіцит ресурсів у деяких закладах освіти.

Згідно з отриманими даними, найбільш необхідними є ноутбуки, інтерактивні дошки,

Рис. 1. Бар'єри та виклики в інтеграції цифрових компетентностей

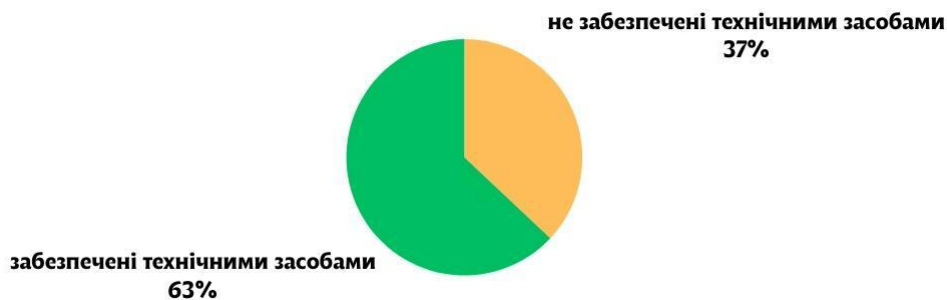

Рис. 2. Технічне забезпечення педагогів

мультиборди, проектори та стабільний доступ до інтернету. Проблема недостатності забезпечення технічними засобами є особливо гострою у вимушено переміщених закладах освіти через руйнування інфраструктури або окупацію. Надання педагогам необхідної техніки є ключовим кроком для впровадження цифрових технологій в освітній процес і підвищення ефективності навчання.

На етапі «після проєкту» нами було проведено повторне опитування, яке продемонструвало різні рівні впровадження знань, отриманих під час тренінгів, у практичну діяльність педагогів (див. рис. 3), а саме: лише 5% учасників змогли інтегрувати понад 90% отриманих знань, що свідчить про їхню високу готовність до впровадження інноваційних підходів у свою роботу. Хоча ця група є найменшою за чисельністю, її досвід слугує індикатором потенційних можливостей впровадження цифрових інструментів у ширшому масштабі та може стати базисом для розробки ефективних стратегій поширення кращих практик серед інших учасників освітнього процесу. Достатній рівень інтеграції продемонстрували 22% респондентів, які впровадили близько 80% знань. Цей показник свідчить про значний прогрес, хоч педагоги стикаються з певними бар'єрами (зазначеними

у відповідях вище) у повній реалізації здобутих компетенцій.

Найбільша частина опитаних, а саме 29% використовує 70% знань, що вказує на середній рівень адаптації навичок. Ця група потребує додаткових ресурсів та підтримки для підвищення рівня інтеграції. Ще 33% респондентів зазначили, що впроваджують близько 50% знань, що свідчить про значні перешкоди у їхній роботі, зокрема технічні або організаційні обмеження. Водночас 10% учасників змогли застосувати менше ніж 50% отриманих знань. Це найнижчий показник, який може бути зумовлений як зовнішніми чинниками (нестача технічного забезпечення, відсутність доступу до ресурсів), так і внутрішніми (емоційна виснаженість або недостатня готовність до змін).

При цьому результати опитування на етапі «після проєкту» демонструють, що більшість педагогів (74%) почали інтегрувати тему «Цифрова безпека» у свої навчальні плани, що свідчить про усвідомлення важливості цієї тематики в освітньому процесі після участі в тренінгах проєкту. Проте 26% педагогів не включають тему «Цифрова безпека» у свої навчальні плани, що може бути зумовленим все ще недостатньою підготовкою педагогів (див. рис. 4).

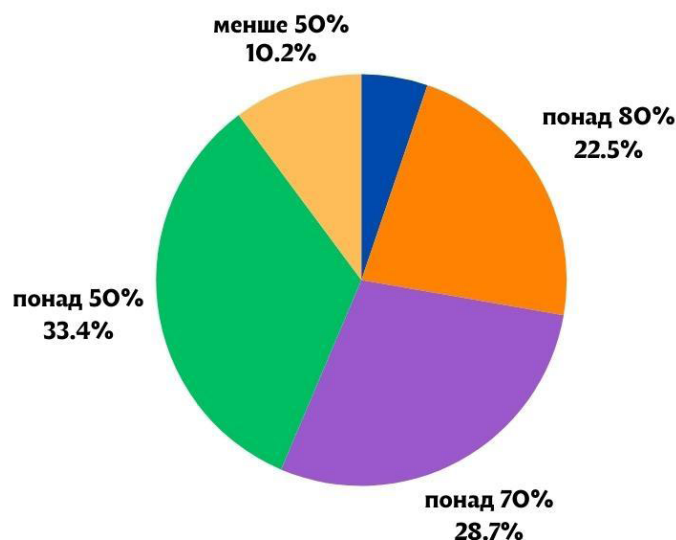

Рис. 3. Відсоток застосування знань із тренінгів на практиці

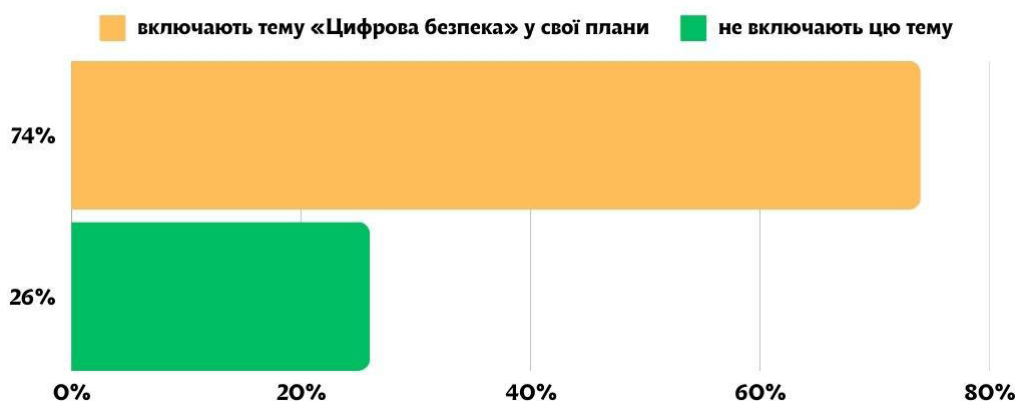

Рис. 4. Інтеграція цифрових тем у навчальні плани

Підкреслимо, що відсутність теми «Цифрова безпека» в навчальних планах може створювати прогалини в обізнаності учнів про безпечне використання цифрових технологій, що є критично важливим у сучасному інформаційному середовищі.

Для розв'язання цієї проблеми доцільно забезпечити педагогів методичними матеріалами, продовжити організувати тренінги з цифрової безпеки та сприяти активному обміну досвідом між вчителями, які вже успішно впроваджують ці теми у своїй практиці.

Дані опитування педагогів на етапі «після проєкту» демонструють ключові виклики, що стоять перед учителями, а також їхні основні потреби для підвищення ефективності роботи (див. рис. 5).

Згідно з отриманими даними, найбільш значущою виявилася потреба в додатковому часі для адаптації знань і впровадження нових методик у навчальний процес, на що вказали 25% респондентів. Це свідчить про перевантаженість педагогів та недостатність часу для інтеграції отриманих навичок у свою діяльність.

Технічні засоби залишаються важливим чинником, який впливає на якість освітнього процесу. Їх нестачу відзначили 9,7% педагогів, а 2,6% респондентів наголосили на необхідності спеціалізованого обладнання, такого як інтерактивні дошки та мультимедійні борди. Нестабільне інтернет-з'єднання, яке є суттєвим бар'єром для дистанційного навчання, виділили 5,2% опитаних. Потреба в доступі до безкоштовних онлайн-сервісів і платформ також є актуальною для 4,3% педагогів.

Більше практики для закріплення отриманих під час тренінгів знань потребують 11,1% респондентів, що підкреслює важливість подальшої практичної підтримки. Крім того, 4% педагогів зазначили необхідність зменшення паперової роботи, зміну методології навчального процесу та зменшення кількості учнів у класах. Проблеми низької мотивації через професійні труднощі виявилися значущими для 2,4% учасників опитування, а 2,8% респондентів наголосили на необхідності підвищення зарплати та фінансової підтримки.

Особливу увагу привертає психоемоційний стан педагогів. Емоційне вигорання, спричинене

Рис. 5. Ключові потреби педагогів для підвищення ефективності роботи

війною, постійними повітряними тривогами та обстрілами, вплинуло на 8,1% учасників. Це свідчить про те, що педагогам необхідна не лише технічна, а й психологічна підтримка для збереження їхньої ефективності та професійного здоров'я.

Висновки. Отже, цифрова компетентність педагога є багатовимірною категорією, яка поєднує технічні, методологічні, критичні та соціальні складові, спрямовані на забезпечення якості та інноваційності освітнього процесу. Зокрема, педагог має не лише володіти технічними знаннями, а й критично оцінювати ресурси, визначати їх відповідність навчальним цілям та враховувати соціальні й етичні аспекти їх застосування. Усе це вимагає від вчителя не лише знання сучасних цифрових інструментів, але й здатності враховувати індивідуальні потреби учнів, зокрема тих, хто має обмежений доступ до технічних засобів. Важливо також, щоб педагог мав навички самонавчання та професійного вдосконалення у сфері ІКТ, що дозволяє йому бути гнучким і ефективним у сучасному освітньому середовищі.

Більшість педагогів активно інтегрують здобуті знання у свою професійну діяльність, про що свідчать позитивні тенденції у впровадженні інноваційних практик. Проте аналіз опитування показав, що, попри значні успіхи у впровадженні цифрових інструментів і підвищенні рівня цифрових компетентностей, зокрема через участь у тренінгах і проєктах, таких як «Школу-вгору», низка викликів залишається актуальною. Недостатня забезпеченість технічними засобами, нестабільне інтернет-з'єднання, перевантаження, емоційне та професійне вигорання через складні умови праці та вплив війни залишаються ключовими перешкодами, що обмежують можливості педагогів.

Таким чином, наше дослідження підтвердило важливість комплексного підходу до розвитку цифрових компетентностей педагогів як одного з ключових елементів забезпечення стійкості та ефективності освітньої системи. Врахування потреб педагогів, інвестування у їхню професійну підготовку та створення сприятливих умов для роботи є необхідними умовами для подолання освітніх викликів у сучасних кризових реаліях.

Перспективи дослідження вбачаємо в аналізі ролі психосоціальної підтримки освітян, впровадження програм для запобігання емоційному вигоранню, надання психологічної допомоги та створення сприятливого професійного середовища як ще одного чиннику подолання освітніх втрат.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бичко Г., Терещенко В. Навчальні втрати й навчальні розриви: сутність і взаємозв'язок. *Навчальні втрати: сутність, причини, наслідки та шляхи подолання*. С. 6–11. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/04/Learning-losses_Ukraine.pdf (дата звернення: 23.12.2024).
2. Генсерук Г. Цифрова компетентність як одна із професійно значущих компетентностей майбутніх учителів. *Відкрите освітнє е-середовище сучасного університету*. Вип. № 6. Київ, 2019. С. 8–16. DOI: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2019.6.816>
3. Дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни у 2022/2023 навчальному році. *Державна служба якості освіти України*. Київ, 2023. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2023/04/yakist-osvity-v-umovah-viyny-web-3.pdf> (дата звернення: 23.12.2024).
4. Локшина О., Глушко О., Джурило А., Кравченко С., Максименко О., Нікольська Н., Шпарик О. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти. / за заг. ред. О. Топузова, О. Локшиної. Київ : Педагогічна думка, 2022. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>
5. Прохорова С. М. Поняття цифрової компетентності вчителя іноземної мови у світовому освітньому просторі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Вип. № 4. Житомир, 2015. С. 113–116.
6. Семеняко Ю., Степаненко О., Цапко А. Формування цифрових компетентностей педагога під впливом кризових ситуацій в Україні. *Академічні студії: науковий журнал. Серія: Педагогіка*. Вип. № 2. Луцьк, 2022. С. 92–98. DOI: [10.24115/s2446-6220202173c](https://doi.org/10.24115/s2446-6220202173c)
7. Digital Education Action Plan. *European Commission*. URL: <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital-education/action-plan> (дата звернення: 23.12.2024).
8. Koehler M. J., Mishra P. (Eds.). *Handbook of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK) for Educators* (2nd ed.). New York : Routledge, 2016. pp. 338. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315771328>